

AION

**ERROR I INCERTESA EN RECERCA
DE FRONTERA**

ERROR

CONEIXEMENT HÍBRID A LA MEMBRANA

Aion (del griego *aión*, 'eternitat, existència') és una deïtat hel·lenística, considerada déu suprem i imparcial del temps etern i de la prosperitat, sense començament ni final: l'esdevenir còsmic i les grans transformacions universals. Designa un temps qualitatiu, transcendental i infinit, en contrast amb Chronos, vinculat al temps lineal i quantificable.

Caminar en la niebla

Tens aquestes pàgines a les teves mans perquè has acceptat la invitació d'AION per acompanyar la producció d'altres formes de coneixement per al món que està naixent. La volatilitat geopolítica i econòmica és una oportunitat per fer emergir un nou estat de coses. En aquest nous cosmos, la sensibilitat i l'objectivitat, la poètica i l'empirisme, la subjectivitat i el fet, han de trobar noves maneres de relacionar-se i ajudar-nos no només a fer sentit, sinó també matèria.

Aquesta guia proposa un mecanisme que funciona a través de la teva experiència i la teva expertesa. És un primer pas per un encàrrec humil però important: **fer un onzecàleg per a investigar amb l'error com a mètode per fer sentit** en les dècades d'incertesa que s'albiren.

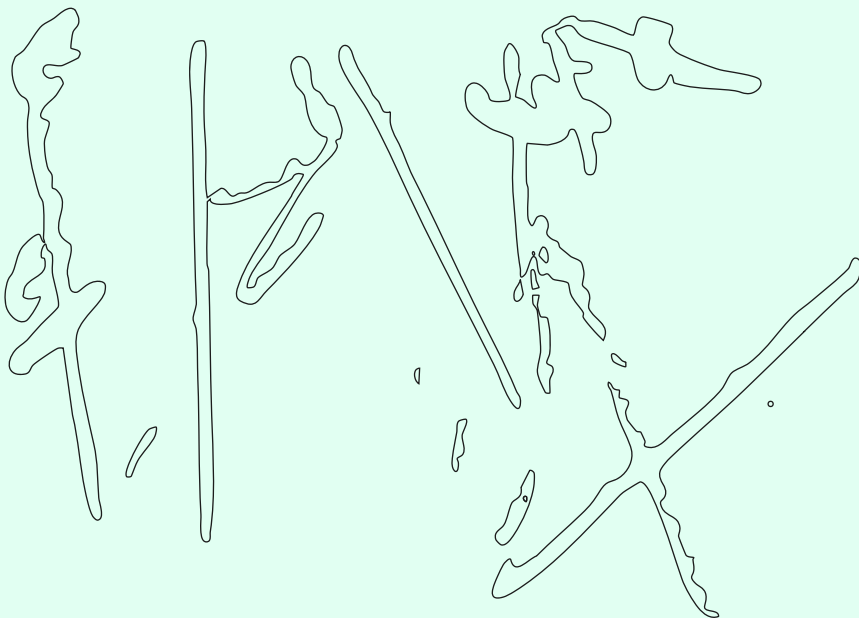
Fer-ho amb la mirada a un esdevenir més vivible, articulat per una sensibilitat alliberada de les cadenes del positivisme, amb la curiositat, el rigor i el risc de la recerca artística i científica.

Recerca frontera

La recerca frontera és una pràctica que explora els límits del coneixement existent, impulsada per la curiositat, el risc intel·lectual i la recerca d'avenços fonamentals — és un espai lliure de pressions comercials o instrumentals immediates. Es desenvolupa sovint en espais d'intersecció entre disciplines o en camps emergents, i es caracteritza per una absència de pre-definicions i una obertura a la incertesa i a l'error com a motors d'experimentació, creació i descoberta.

La recerca de frontera no només és situada en els límits del que sabem, sinó també en com ho sabem i els marcs epistemològics, ètics i metodològics amb que ho abordem.

Per això, promou l'assaig i el tempteig, la reconfiguració de llenguatges i procediments, obrint la possibilitat de generar noves formes de conèixer en el continuu raó - estètica.

Al servei dels mons que neixen

Filòsofes com Isabel Stengers o Federico Campagna investiguen com en les darreres dècades vivim en un model civilitzatori que sembla esgotar-se, sense que un altre acabi d'emergir clarament. Vivim un món en pugna per una nova hegemonia.

Per incidir en les trajectòries que s'estan obrint, navegar el territori de la incertesa i confiar en l'error com una brújula, és cabdal. Si estàs llegint aquest llibret és que t'has sumat a la exploració de l'interregne que habitem, on les coordenades que havíem fet servir per orientar-nos comencen a deixar de ser-nos útils.

Quan les veritats que feien de pilar s'esmicolen, la vulnerabilitat de mantenir-nos en allò que no coneixem és una fortalesa.

Aquest lllindar entre el que sabem i el que no és on la convergència entre art i ciència es fa fecunda.

AION obre un espai de col·laboració i pol·linització entre diferents camps de saber per superar les fronteres disciplinars.

Ho fa conscient de la capacitat que té la recerca transdisciplinar per incorporar friccions conceptuals i metodològiques que obren espais de possibilitat; de com l'experimentació pot generar coneixement situat i compartit; i sabent que les pràctiques ACTS (Art, Ciència, Tecnologia i Societat) crítiques generen tensions en el que creiem que sabem, obrint caixes negres i projectant noves trajectòries.

Des d'aquí, busquem:

Indagar en noves confluències entre el coneixement epistèmic i estètic, sensible i racional, material i abstracte.

Defensar la diversitat com a motor en la recerca i pràctica interdisciplinar.

Assajar el desenvolupament de protocols i metodologies de recerca transdisciplinar basat en la pràctica i l'observació dels equips involucrats en aquest experiment.

Impulsats per l'error

Endinsar-se en allò desconegut implica caminar de la mà de l'error, un company inevitable i fecund de tota recerca experimental. Com escrivia el biòleg i premi Nobel François Jacob, la “ciència nocturna” forma part de la dimensió més especulativa i intuïtiva del coneixement, on les hipòtesis s'assagen i es reformulen, i on el dubte i l'equivocació obren la porta a resultats inesperats.

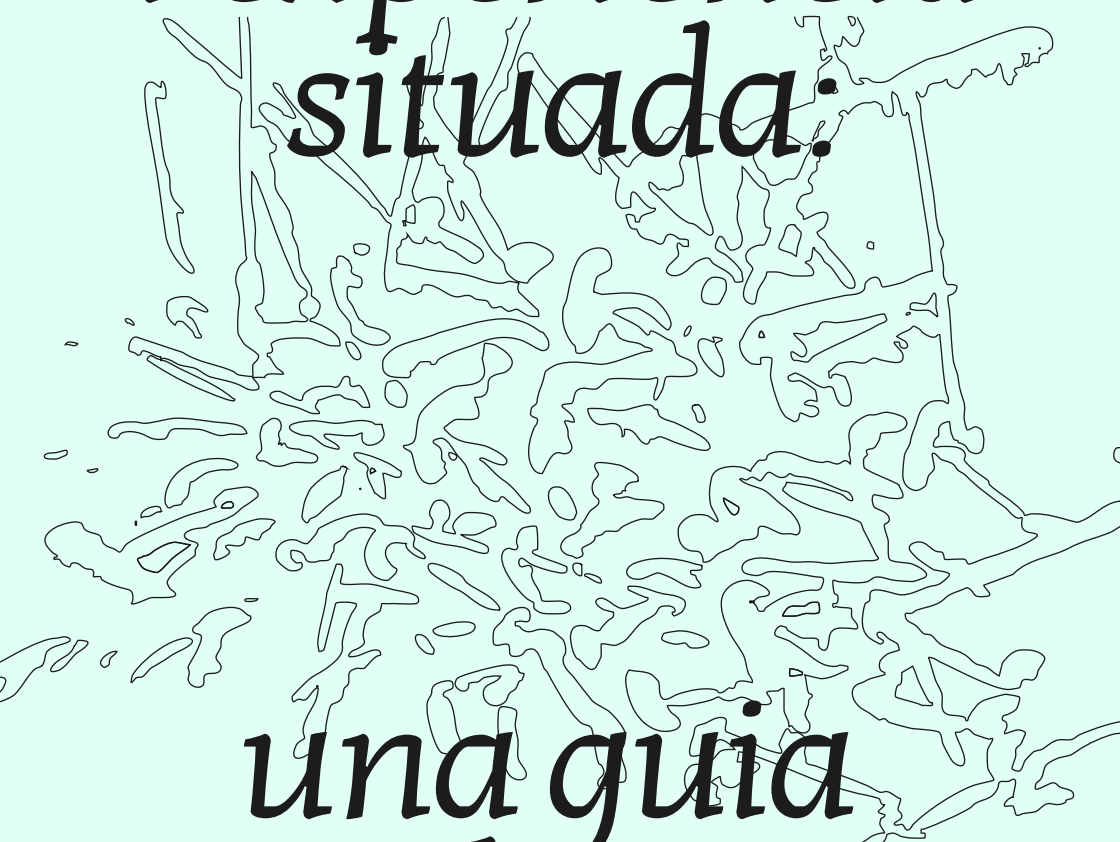
En aquest projecte, l'error es reconeix com a fase creativa que permet explorar més enllà dels marges del que està previst, i que fa possible tant la serendipitat com l'aparició de camins de recerca que d'una altra manera restarien invisibles.

Assumir l'error com a part constitutiva de la pràctica científica i artística significa sostenir la seva ambivalència: pot ser devastador si bloqueja el procés, però també profundament productiu quan es reaprofitat i transformat en novetat.

En aquest sentit, l'error no sols desestabilitza, paralitza i condueix al fracàs, sinó que fa de d'allò accidental un aliment inesperat.

Conseqüentment, el AION s'instal·la en aquesta tensió: mentre la institució científica traça una frontera estricta entre un entorn tolerant a l'error (l'etapa de recerca) i un d'error-zero (la publicació), aquí es vol mantenir obert l'espai on l'error segueix essent font de coneixement, experimentació i creativitat compartida.

Arrelats en l'experiència situada:

*una guia
per l'auto-
etnografia*

L'etnografia és un mètode antropològic clàssic que permet a la persona que investiga observar participativament des de dins una situació, tot mantenint alhora una distància que faci possible veure-la “des de fora”.

Per exemple, a finals dels anys setanta, Bruno Latour i Steve Woolgar van conviure amb científics en un laboratori de biologia per mostrar com allò que considerem un fet objectiu és, en realitat, el resultat d'una producció sociotècnica: calen instruments, protocols, llenguatge, infraestructures, institucions i coneixement per donar-li forma. Aquests sociòlegs mostren que aquest procés de negociació intervenen drames, lluites de poder, por i desig, fins que un fet deixa de ser qüestionat i és reconegut com un fet científic, objectiu.

Per poder investigar la relació que cadascú de vosaltres estableix amb la incertesa, us convidem a fer un exercici individual **d'autoetnografia**. Aquest és un mètode de recerca i escriptura que busca descriure i analitzar sistemàticament l'experiència persona per a comprendre l'experiència cultural – epistèmica, estètica.

Aquesta exploració posarà unes primeres bases per un treball col·lectiu més gran orientat a identificar quines coses fa la incertesa i com ens poden ajudar tan a generar ponts entre ciència, tecnologia, art i societat, i més important, obrir noves formes de coneixement per aprofitar l'actual interregnum de forma generativa.

Juntament a aquest llibret se us ha entregat una llibreta i un bolígraf. Aquests seran els vostres dispositius de recerca autoetnogràfica. L'objecte de recerca serà la vostra experiència investigativa en relació a **l'error**, considerant els contextos (laborals, creatius, institucionals, infraestructurals, epistèmics, estètics, poètics) en el que la vostra recerca tingui lloc.

Com fer l'autoetnografia

És important que recordis que **el teu objecte d'estudi és la teva pròpia experiència** en relació a l'error en els contextos de recerca. Això implica l'estudi o el laboratori, però també la dutxa, el coixí del llit o la conversa al bar amb una col·lega. Sabem que les nostres preguntes i processos ens persegueixen i ens fan coses.

Ens il·lusionen, ens frustren, ens estimulen, ens cansen, fan que ens relacionem, que busquem finançament, que ens obsessionem o ens decebem.

Aquesta informació serà la matèria prima amb la que treballarem col·laborativament per desenvolupar un **protocol o mètode de recerca interdisciplinari i de frontera a través de l'error i la incertesa en forma d'onzecàleg**.

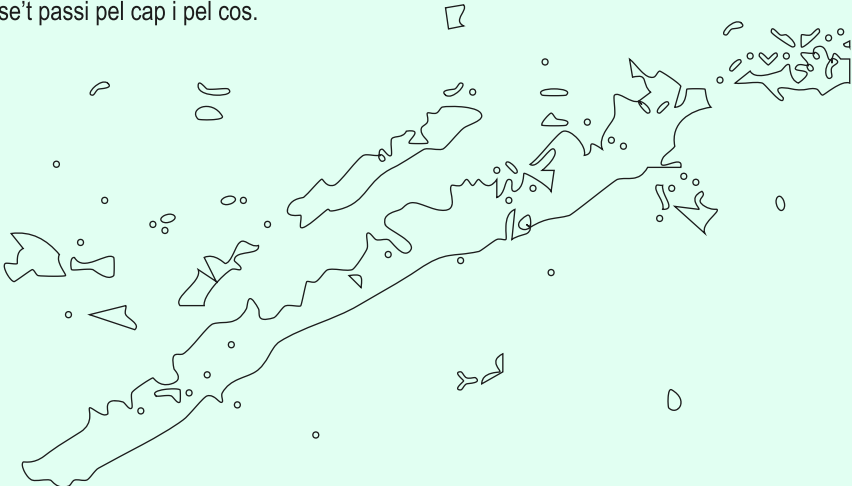
Fer autoetnografia no és res més (ni menys) que fer **un exercici d'atenció i escriptura amb certa distància**. Fes servir la llibreta per escriure el que se't passi pel cap i pel cos.

Pots començar descrivint algunes **"epifanies"** en recerca relacionades a la incertesa: moments que has percebut com un impacte significatiu en la teva trajectòria de recerca o creació. Moments de crisi que conviden a atendre i analitzar l'experiència viscuda i recalibrar la seva trajectòria.

En aquestes històries busca identificar quins artefactes, objectes, protocols intervenen. Així com sensacions, pors, expectatives. També les condicions materials, econòmiques i polítiques.

Aquest és un primer exercici, un escalfament que també ens donarà informació important.

Un cop fet això, podeu fer servir aquestes preguntes-guia:

**Describeu l'error i el context
en el que ha emergit.**

Què ha fet aparèixer l'error?

**Què et provoca l'error en aquesta
situació concreta?**

Com et relaciones amb allò que et provoca?

L'error et molesta, t'ajuda?

**Si mires al passat, sents que ha canviat
la relació amb això al llarg del temps?
Què t'ho ha fet canviar?**

És important que mantinguis l'observació de manera constant, tot i que de vegades sigui un exercici aparentment feixuc o avorrit. Sabem que entrar en un lloc d'incertesa pot generar certa incomoditat o vulnerabilitat. Quedar-s'hi generalment ens ajuda a trobar respostes significatives.

Procés i Resultat¹

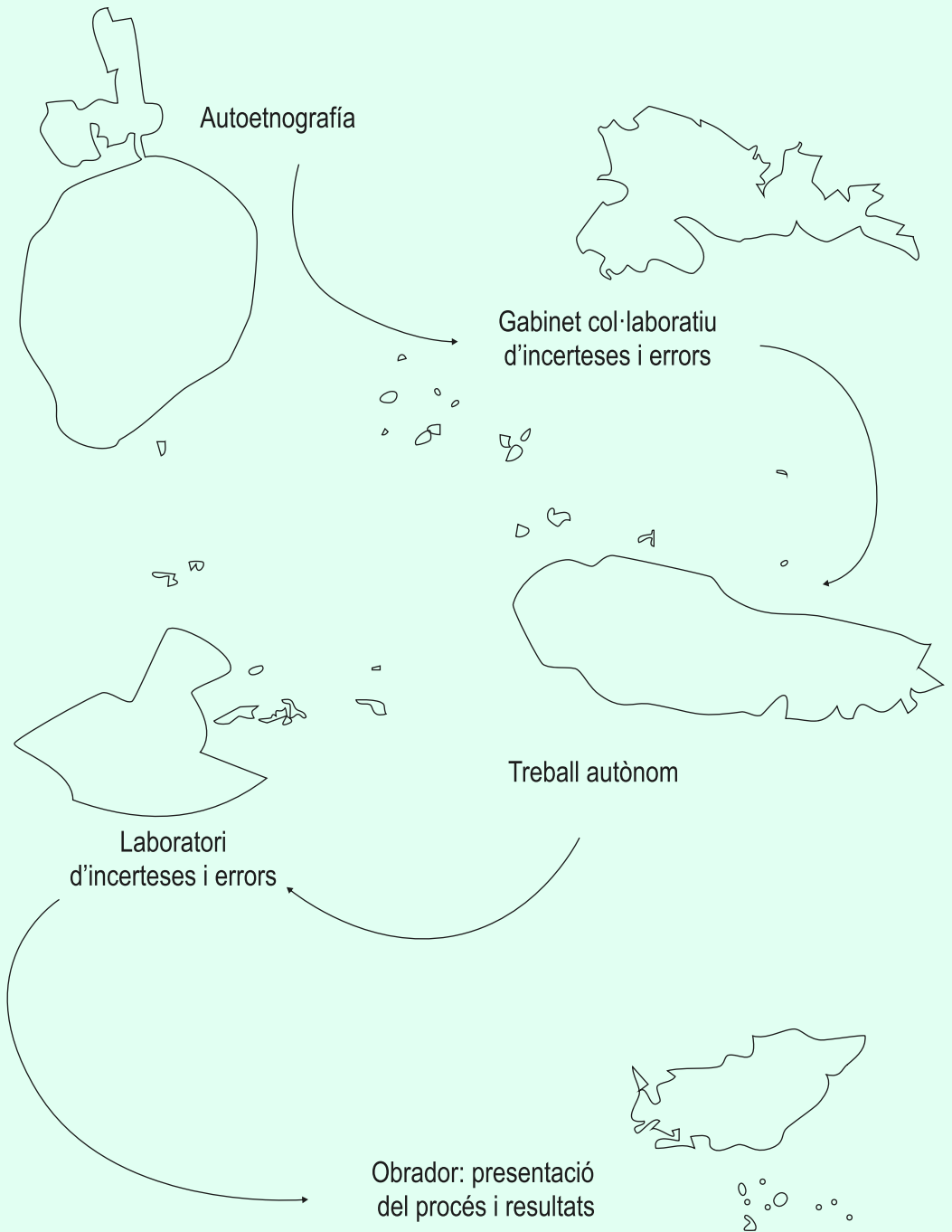
L'autoetnografia es durà a terme durant aproximadament una setmana, moment en el que obrirem el procés a altres artistes, investigadores i científiques amb qui celebrarem un gabinet col·laboratiu d'incerteses i errors.

A partir d'aquesta trobada, cada tandem haurà de desenvolupar un treball autònom entre mitjans octubre i principis de desembre. Us convidem a fer trobades informals amb qui vosaltres considereu oportú per tal de validar i ampliar les vostres conclusions.

Entremig, farem una sessió amb una persona experta en història del coneixement per esperonar el debat.

Per tancar el programa, farem una obertura pública del procés i el seu resultat, que serà l'onzèleg que haureu elaborat amb el vostre tandem.

Un document de claus de recerca transdisciplinar enfocant l'error com a forma d'explorar nous coneixements cap a un esdevenir més vivible.

Referències

Campagna, F. (2018). *Technic and magic: The reconstruction of reality*. London, UK: Bloomsbury Academic.

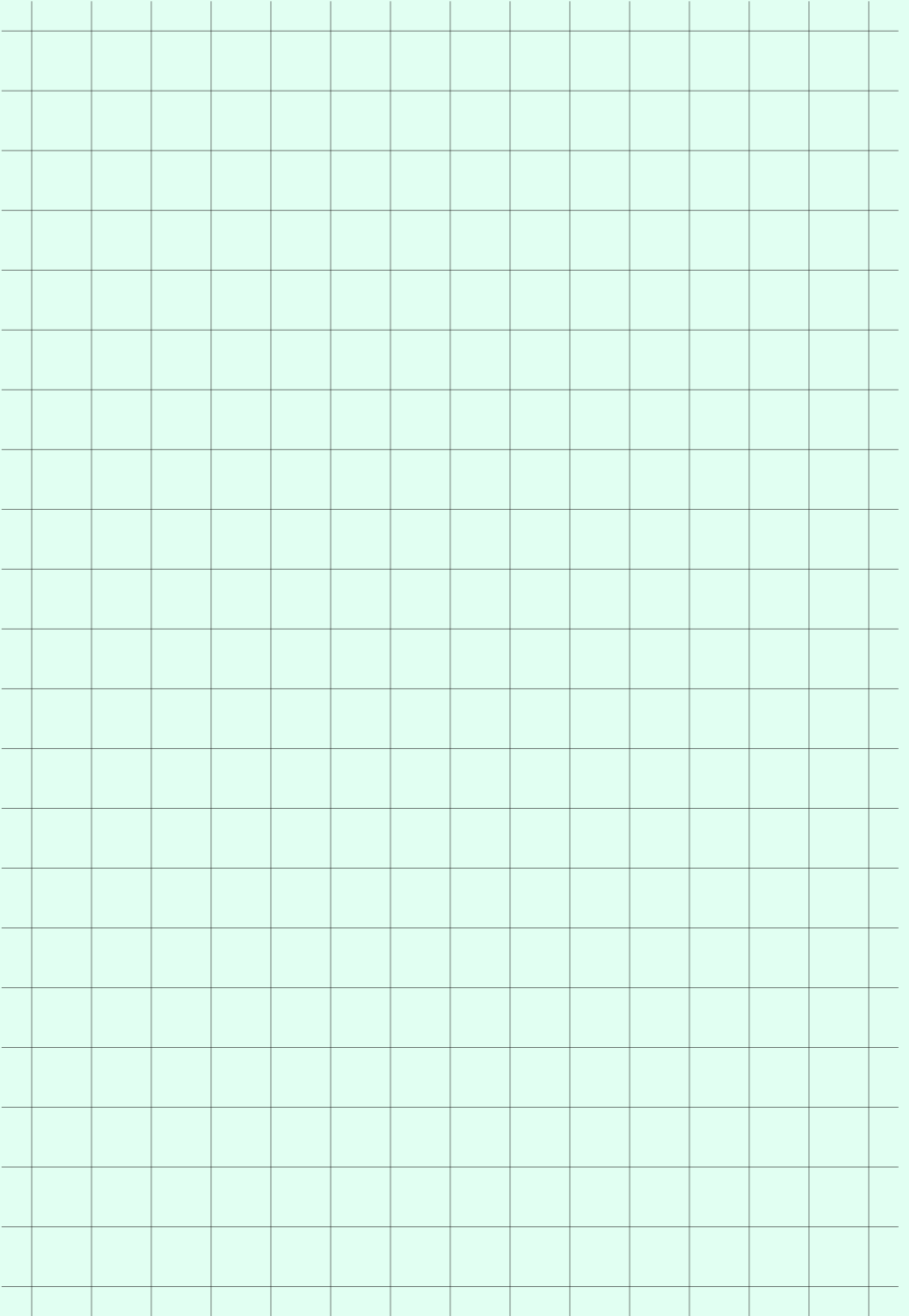
Ellis, C., Adams, T. E., & Bochner, A. P. (2011). Autoethnography: An overview. *Historical Social Research / Historische Sozialforschung*, 36(4), 273–290.
<https://doi.org/10.12759/hsr.36.2011.4.273-290>

Jacob, F. (1982). *The possible and the actual*. New York: Pantheon Books.

Nowotny, H. (2015). *The cunning of uncertainty*. Cambridge, UK: Polity Press.

Latour, B., & Woolgar, S. (1986). *Laboratory life: The construction of scientific facts* (2nded.). Princeton, NJ: Princeton University Press.

Stengers, I. (2015). In catastrophic times: Resisting the coming barbarism (D. W. Smith, Trans.). London, UK: Open Humanities Press.

Programa impulsat per:

Amb el suport de:

Generalitat de Catalunya
**Departament
de Cultura**

Disseny de procés, metodologia i facilitació:
Andreu Belsunces

Disseny gràfic:
Maria Antunes